

2. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Nové Zámky p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a náhradu trov konania v sume 346,26 € (slovom tristoštyridsaťšesť eur a dvadsaťšesť centov), ktoré je Okresný súd Nové Zámky p o v i n n ý zaplatiť na účet právnej zástupkyne JUDr. Márie Uheľ Greňovej, Piaristická 1379/2, Nitra, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a s'ťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. apríla 2019 doručená ústavná s'ťažnosť s'ťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nové Zámky (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 147/09 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Ústavný súd na neverejnom zasadnutí 9. júna 2020 predbežne prerokoval ústavnú s'ťažnosť s'ťažovateľa a uznesením č. k. I. ÚS 267/2020-16 z 9. júna 2020 ju prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľ je na strane žalovaného stranou sporu o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej aj „BSM“) po rozvoze manželstva. Žalobu podala bývalá manželka sťažovateľa (ďalej len „žalobkyňa“) 25. júna 2009. Konanie je okresným súdom vedené pod sp. zn. 13 C 147/09, pričom podľa tvrdenia sťažovateľa do podania ústavnej sťažnosti nebolo právoplatne skončené a trvá neprimerane dlhú dobu.

3.1 Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že 17. decembra 2014 okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom, proti ktorému podal odvolanie. Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) o podanom odvolaní rozhodol uznesením sp. zn. 7 Co 801/2015 zo 16. novembra 2016 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.2 Sťažovateľ prezentoval názor, že v priebehu napadnutého konania dochádza k zbytočným priet'ahom, a namietal viacero období nečinnosti okresného súdu.

4. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ v ústavnej sťažnosti navrhol, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa čl. 38 ods. 2 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli postupom okresného súdu v napadnutom konaní porušené, aby prikázal okresnému súdu konať v predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 10 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

5. Okresný súd na výzvu ústavného súdu z 25. júna 2020 odpovedal listom sp. zn. Spr 1740/2020 zo 6. júla 2020, v ktorom predložil chronológiu úkonov okresného súdu v napadnutom konaní a vyjadril sa k prijatej ústavnej sťažnosti.

5.1 Predsedníčka okresného súdu, poukazujúc na priebeh napadnutého konania, vyjadrila názor, že jednotlivé úkony boli v danej veci vykonané plynule, bez priet'ahov v konaní, pričom celková dĺžka konania bola ovplyvnená tým, že ide o právne a skutkovo náročnú vec.

5.2 V ďalšom predsedníčka okresného súdu poukázala na tú skutočnosť, že k častému odročeniu pojednávania došlo z dôvodu práceneschopnosti sťažovateľa, ako aj práceneschopnosti jeho právnej zástupkyne. Predsedníčka okresného súdu zdôraznila, že práve „v dôsledku opakovaných práceneschopností žalovaného, ktorý trval na svojej osobnej účasti na pojednávaní, nemohli byť vo veci vykonávané úkony v čase od 08.07.2010 do 10.01.2012, t.j. osemnásť mesiacov, naviac sa jednalo o počiatočné štádium dokazovania, kedy účasť žalovaného z dôvodu preukázania masy BSM bola potrebná“.

5.3 Predsedníčka okresného súdu napokon pripustila, že v čase pridelenia zákonnej sudkyne na sťaž na krajský súd v období od 1. decembra 2013 do 31. mája 2014, keď bola vec pridelená inej zákonnej sudkyňi, nebol vo veci vykonaný žiadny procesný úkon smerujúci k rozhodnutiu.

5.4 V závere svojho vyjadrenia predsedníčka okresného súdu vyslovila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci s poukazom na § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

6. Dňa 22. júla 2020 ústavný súd zaslal vyjadrenie okresného súdu sp. zn. Spr 1740/2020 zo 6. júla 2020 sťažovateľovi a požiadal ho o zaujatie stanoviska k predmetnému vyjadreniu.

6.1 Dňa 2. septembra 2020 sťažovateľ doručil ústavnému súdu podanie, v ktorom zaujal stanovisko k vyjadreniu okresného súdu, pričom sa nestotožnil s konštatovaním okresného súdu, že dôvodom priťahov sú výhradne subjektívne dôvody na jeho strane. Sťažovateľ zdôraznil, že je osobou zdravotne ťažko postihnutou, pričom táto skutočnosť je okresnému súdu známa, s teda osobou so zhoršeným zdravotným stavom. Sťažovateľ vyjadril presvedčenie, že na dĺžke konania sa podpísala aj skutočnosť, že v poradí prvý rozsudok okresného súdu bol krajským súdom zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.

6.2 Sťažovateľ zároveň oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, vyjadrením okresného súdu, stanoviskom sťažovateľa a spisom

okresného súdu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Chronológia procesných úkonov okresného súdu v napadnutom konaní

8. Z obsahu spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie vedeného okresným súdom vo veci sťažovateľa ústavný súd zistil nasledujúci prehľad procesných úkonov:

- 25. júna 2009 – podaná žaloba o vyporiadanie BSM proti sťažovateľovi ako žalovanému; konaniu bola pridelená sp. zn. 13 C 147/09 a vec bola pridelená zákonnému sudcovi [REDAKOVANÉ], ktorý vzniesol námietku zaujatosti,

- 2. júla 2009 – vec bola pridelená náhodným výberom novej zákonnej sudkyňi [REDAKOVANÉ],

- 4. augusta 2009 – okresný súd vyzval žalobkyňu na doplnenie žaloby,

- 29. septembra 2009 – doručené doplnenie žaloby,

- 1. októbra 2009 – okresný súd uznesením č. k. 13 C 147/09-33 vyzval žalovaného, aby sa v lehote 10 dní vyjadril k podanej žalobe a jej doplneniu; uznesenie bolo žalovanému doručené 22. októbra 2009,

- 22. decembra 2009 – doručené vyjadrenie žalovaného,

- 5. januára 2010 – nariadený termín pojednávania na 4. február 2010,

- 4. februára 2010 – pojednávanie vo veci odročené na neurčito s tým, že medzi stranami budú prebiehať mimosúdne jednaná v lehote do 31. marca 2010 s cieľom uzavretia mimosúdnej dohody,

- 6. apríla 2010 – okresný súd vyzval žalobkyňu, aby súdu oznámila predpokladaný termín mimosúdneho doriešenia sporu,

- 21. apríla 2010 – žalobkyňa oznámila súdu, že k mimosúdnemu jednaniu nedošlo, a požiadala súd, aby určil vo veci termín pojednávania,

- 28. apríla 2010 – okresný súd určil vo veci termín pojednávania na 21. jún 2010, ktorý bol odročený na žiadosť právneho zástupcu žalovaného na 8. júl 2010, pričom aj toto pojednávanie bolo odročené z dôvodu práceneschopnosti žalovaného na 23. september 2010,

- 23. septembra 2010 – pojednávanie sa neuskutočnilo z dôvodu neprítomnosti sudkyne a bol nariadený nový termín pojednávania na 16. november 2010, pričom aj toto pojednávanie bolo odročené z dôvodu práceneschopnosti žalovaného na 17. január 2011,

- 23. novembra 2010 – okresnému súdu bolo doručené podanie žalobkyne – vyčíslenie majetku nadobudnutého počas manželstva, ktoré okresný súd zaslal žalovanému na oboznámenie 7. decembra 2010,

- 17. január 2011 – nariadené pojednávanie odročené z dôvodu práceneschopnosti žalovaného na 10. marec 2011,

- 10. marca 2011 – pojednávanie vo veci odročené na neurčito s tým, že žalovaný v lehote 7 dní predloží písomné vyjadrenie a stanovisko k podaniu žalobkyne z 23. novembra 2010,

- 21. marca 2011 – doručené vyjadrenie žalovaného, ktoré okresný súd obratom 23. marca 2011 zaslal žalobkyni na vyjadrenie,

- 14. apríla 2011 – doručené vyjadrenie žalobkyne,

15. apríla 2011 – okresný súd určil vo veci termín pojednávania na 9. jún 2011, ktorý bol odročený z dôvodu neprítomnosti sudkyne na 14. júl 2011,

- 14. júl 2011 – pojednávanie odročené z dôvodu práceneschopnosti žalovaného na 20. september 2011, ktorý bol odročený z dôvodu neprítomnosti sudkyne na 27. september 2011 a následne z dôvodu na strane právneho zástupcu žalobkyne na 27. október 2011, resp. z toho istého dôvodu na 7. november 2011,

- 7. novembra 2011 – pojednávanie odročené z dôvodu práceneschopnosti žalovaného na 10. január 2012,

- 15. novembra 2011 – doručená žiadosť žalobkyne o urýchlené ukončenie sporu,

9. januára 2012 – právny zástupca žalobkyne ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní a vyjadril súhlas s pojednávaním v jeho neprítomnosti, zároveň žalovaný ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní a vyjadril súhlas s pojednávaním v jeho neprítomnosti; toho istého dňa právny zástupca žalovaného faxom oznámil súdu, že žalovaný mu 9. januára 2012 vypovedal plnomocenstvo a z toho dôvodu sa pojednávania nezúčastní,

- 10. januára 2012 – okresný súd vykonal vo veci pojednávanie bez účasti žalovaného, ktoré bolo odročené na 13. február 2012, ale neuskutočnilo sa z dôvodu práceneschopnosti žalovaného,

- 13. februára 2012 – okresný súd vykonal vo veci pojednávanie, na ktorom sa žalovaný nezúčastnil z dôvodu nedodržania lehoty 5 dní na prípravu na pojednávanie (predvolanie mu bolo doručené 10. februára 2012), preto súd odročil pojednávanie na 13. marec 2012,

- 13. marca 2012 – okresný súd vykonal vo veci pojednávanie, ktoré odročil na neurčito s tým, že strany budú mimosúdne jednať o žalobe,

- 19. apríla 2012 – žalobkyňa oznámila súdu, že mimosúdne jednanie bolo bezvýsledné, a žiada pokračovať v konaní,

- 23. apríla 2012 – okresný súd určil vo veci termín pojednávania na 14. jún 2012,

- 14. júna 2012 – okresný súd vykonal vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito na účel zadováženia správ uvedených v uznesení zápisnice,

- 4. septembra 2012 – po doručení vyžiadaných správ okresný súd určil termín pojednávania na 6. november 2012, ktorý bol zmenený na základe žiadosti právneho zástupcu žalobkyne na neurčito,

- 18. októbra 2012 – okresný súd zaslal vyjadrenie žalobkyne z 8. októbra 2012 žalovanému na oboznámenie a na zaujatie stanoviska v lehote 15 dní, ktoré až po dvoch urgenciách žalovaný predložil súdu 6. marca 2013,

- 19. marca 2013 – okresný súd zaslal vyjadrenie žalovaného žalobkyňi na zaujatie stanoviska v lehote 10 dní, ktoré až po urgencii žalobkyňa predložila súdu 24. apríla 2013,

- 30. mája 2013 – okresný súd určil vo veci termín pojednávania na 9. júl 2013,

- 9. júla 2013 – okresný súd vykonal vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 9. september 2013 na účel vyjadrenia žalobkyne a zadováženia správ uvedených v uznesení zápisnice,

- 16. júla 2013 – žalovaný predložil súdu návrh na vykonanie dôkazov,

- 9. septembra 2013 – okresný súd vykonal vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 22. október 2013 na účel doplnenia dokazovania, pojednávanie sa neuskutočnilo z dôvodu práceneschopnosti zástupkyne žalovaného,

- 3. decembra 2013 – z dôvodu odchodu zákonnej sudkyne na stáž na krajský súd bola vec pridelená novej zákonnej sudkyňi [REDACTED],
- 13. júna 2014 – okresný súd určil termín pojednávania na 4. august 2014,
- 4. augusta 2014 – okresný súd vykonal vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 30. september 2014 na účel doplnenia dokazovania,
- 30. septembra 2014 – okresný súd vykonal vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 28. október 2014,
- 28. októbra 2014 – okresný súd vykonal vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 26. november 2014,
- 26. novembra 2014 – okresný súd vykonal vo veci pojednávanie, na ktorom súd vyhlásil dokazovanie za skončené a pojednávanie odročil na 17. december 2014 na účel vyhlásenia rozsudku,
- 17. decembra 2014 – okresný súd vyhlásil vo veci rozsudok,
- 7. januára 2015 – žalovaný podal proti rozsudku odvolanie,
- 26. januára 2015 – žalobkyňa podala proti rozsudku odvolanie, okresný súd následne doručoval odvolania vzájomne stranám sporu,
- 28. januára 2015 – okresný súd uznesením č. k. 13 C 147/09-518 vyrubil žalobkyňi súdny poplatok za podané odvolanie,
- 6. mája 2015 – okresný súd na základe žiadosti žalovaného uznesením č. k. 13 C 147/09-562 rozhodol o jeho oslobodení od súdnych poplatkov,
- 2. júna 2015 – žalovaný sa proti uzneseniu č. k. 13 C 147/09-562 zo 6. mája 2015 odvolal,
- 27. júla 2015 – okresný súd predložil spis spolu s podanými odvolaniami krajskému súdu na rozhodnutie,
- 21. novembra 2016 – krajský súd uznesením č. k. 7 Co 801/2015-579 rozsudok okresného súdu zo 17. decembra 2014, ako aj uznesenie okresného súdu zo 6. mája 2015 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie,
- 22. novembra 2016 – žalovaný doručil krajskému súdu procesný návrh,
- 7. februára 2017 – okresnému súdu bolo doručené uznesenie krajského súdu č. k. 7 Co 801/2015-579 z 21. novembra 2016 spolu so spisom, následne okresný súd doručoval

uznesenie krajského súdu stranám sporu a opakovane žiadal predložiť správy od realitných kancelárií,

- 2. júna 2017 – okresný súd určil termín pojednávania na 15. august 2017, pred uskutočnením ktorého žalovaný doručil do spisu svoj procesný návrh, pričom pojednávanie sa neuskutočnilo z dôvodu práceneschopnosti právnej zástupkyne žalovaného a bolo odročené na 26. september 2017,

- 26. septembra 2017 – okresný súd vykonal vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito,

- 13. novembra 2017 – okresný súd zaslal žalovanému znalecký posudok, ktorý bol súdu doručený 30. októbra 2017, na oboznámenie a vyjadrenie v lehote 7 dní,

- 24. januára 2018 – žalovaný (až na základe urgencie súdu) doručil súdu vyjadrenie k znaleckému posudku,

- 31. januára 2018 – okresný súd určil termín pojednávania na 9. apríl 2018,

- 3. apríla 2018 – okresnému súdu bola doručená žiadosť žalovaného o odročenie pojednávania spolu s návrhom na vydanie neodkladného opatrenia,

- 9. apríla 2018 – okresný súd vykonal vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 28. máj 2018,

- 23. mája 2018 – žalovaný doručil súdu späťvzatie návrhu na vydanie neodkladného opatrenia a predložil súdu znalecký posudok,

- 28. mája 2018 – okresný súd vykonal vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 6. august 2018, termín bol z dôvodu čerpania dovolenky sudkyňou zmenený na 11. september 2018,

- 10. septembra 2018 – právny zástupca žalobkyne požiadal súd o poskytnutie lehoty na mimosúdnu dohodu a v tej súvislosti o odročenie pojednávania, termín bol súdom stanovený na 30. október 2018, ktorý bol z dôvodu štátneho sviatku zmenený na 19. november 2018,

- 19. novembra 2018 – pojednávanie sa neuskutočnilo z dôvodu práceneschopnosti právnej zástupkyne žalovaného a bolo odročené na 21. január 2019, toho istého dňa súd požiadal sporové strany o oznámenie výsledku mimosúdnych jednaní v lehote do 15. decembra 2018,

- 21. decembra 2018 – na základe urgencie súdu právny zástupcu žalobkyne doručil súdu oznámenie o mimosúdnych rokovaníach,
- 21. januára 2019 – pojednávanie vo veci odročené na 26. marec 2019,
- 26. marca 2019 – pojednávanie vo veci odročené na 28. máj 2019,
- 28. mája 2019 – pojednávanie vo veci odročené na 8. júl 2019,
- 8. júla 2019 – okresný súd vykonal vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 8. august 2019 na účel vyhlásenia rozsudku,
- 8. augusta 2019 – okresný súd vyhlásil vo veci rozsudok, obe strany sporu sa proti nemu odvolali, okresný súd následne doručoval odvolania vzájomne stranám sporu, aby sa k nemu v lehote 15 dní vyjadrili,
- 15. januára 2020 – po vzájomnom doručení odvolania a vyjadrení k nemu bol spis okresného súdu predložený na krajskom súde, ktorý odvolacie konanie vedie pod sp. zn. 12 Co 11/2020 a dosiaľ vo veci nerozhodol.

IV.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10.1 Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní

základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon o ústavnom súde.

12. Sťažovateľ sa svojou ústavnou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 147/09.

13. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

13.1 Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov...

13.2 Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

13.3 Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 38 ods. 2 listiny osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

14. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, ktorá je plne aplikovateľná i po zmene právnej úpravy, v súlade s ktorou účelom základného práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04). Pre naplnenie práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné súdy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. I. ÚS 118/02).

15. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa strana sporu obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

16. Povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (podľa § 6 mal súd v konaní postupovať v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná; § 100 ods. 1 súdu prikazoval, že len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá). Podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je táto povinnosť súdu *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

V.

Záver ústavného súdu týkajúce sa otázky porušenia práv sťažovateľa

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. podľa čl. 38 ods. 2 listiny ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02,

III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu prerokúvanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

18. Pri posudzovaní prvého kritéria – zložitosti veci dospel ústavný súd k záveru, že ide o vec, ktorá z právneho hľadiska nevykazuje črty mimoriadnej zložitosti, pretože spor o vyporiadanie BSM po rozvode manželstva tvorí bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Ústavný súd však vyhodnotil, že z hľadiska skutkovej zložitosti veci bol spor náročnejšej povahy, pretože masa BSM bola spočiatku konania nejednoznačná a až dokazovaním musel súd ustáliť, ktorý majetok do BSM spadá a je tak predmetom vyporiadania. Táto okolnosť podľa názoru ústavného súdu čiastočne prispela k celkovej dĺžke napadnutého konania a spôsobila jeho predĺženie.

19. Pri hodnotení priebehu napadnutého konania z hľadiska ďalšieho štandardne uplatňovaného kritéria, ktorým je správanie sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd konštatuje, že zistil také okolnosti, ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na ťarchu sťažovateľa pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prieťahom.

19.1 Ako aj okresný súd vo svojom vyjadrení zdôraznil a ústavný súd považuje túto skutočnosť preukázanú obsahom súdneho spisu, viacero pojednávaní bolo odročených z dôvodu ospravedlnenia sťažovateľa, resp. jeho právneho zástupcu, čo v kontexte celého konania predstavuje skutočnosť, ktorá mala značný vplyv na predĺženie napadnutého konania. Sťažovateľ opakovane žiadal o odročenie pojednávania v období 18 mesiacov (od 8. júla 2010 do 10. januára 2012, pozn.) a viacero pojednávaní sa neuskutočnilo aj z dôvodu práceneschopnosti právnej zástupkyne sťažovateľa.

19.2 Ústavný súd ďalej poukazuje na správanie sťažovateľa hneď v úvode konania, keď ho okresný súd uznesením z 1. októbra 2009 vyzval, aby sa v lehote 10 dní od doručenia uznesenia vyjadril k podanej žalobe a k jej doplneniu, pričom uznesenie

mu bolo doručené 22. októbra 2009, a sťažovateľ svoje vyjadrenie doručil súdu až 22. decembra 2009, teda po uplynutí dvoch mesiacov.

19.3 Pozornosti ústavného súdu neušlo, že sťažovateľ v priebehu napadnutého konania opakovane neposkytoval súdu dostatočnú súčinnosť. Dňa 7. decembra 2010 mu bolo doručené podanie žalobkyne (vyčíslenie majetku nadobudnutého počas manželstva, pozn.) na oboznámenie a vyjadrenie, ale sťažovateľ svoje vyjadrenie nedoručil súdu ani do termínu konania pojednávania 10. marca 2011, ale až následne 21. marca 2011 po uplynutí dodatočnej lehoty stanovenej súdom na pojednávaní, teda po vyše troch mesiacoch. Rovnako stanovisko sťažovateľa k vyjadreniu žalobkyne z 8. októbra 2012, ktoré zaslal okresný súd 18. októbra 2012 sťažovateľovi na zaujatie stanoviska v lehote 15 dní, sťažovateľ predložil súdu až po dvoch urgenciách 6. marca 2013, teda po vyše štyroch mesiacoch. Okresný súd napokon 13. novembra 2017 zaslal sťažovateľovi znalecký posudok na oboznámenie a vyjadrenie sa k nemu v lehote 7 dní, ale sťažovateľ až 24. januára 2018 na základe urgencie doručil súdu svoje vyjadrenie, teda po uplynutí dvoch mesiacov.

20. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní, vychádzal pritom zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej zbytočné priťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, t. j. takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

20.1 Ústavný súd sa podrobne oboznámil s celým priebehom napadnutého konania a zistil, že sa pred okresným súdom začalo 25. júna 2009 podaním žaloby sťažovateľa, v jeho priebehu okresný súd vykonal 12 pojednávanií a 17. decembra 2014 vydal vo veci rozsudok, ktorý bol krajským súdom v rámci odvolacieho konania zrušený. Po vrátení veci okresnému súdu na ďalšie konanie tento vykonal ďalších 7 pojednávanií a 8. augusta 2019 vyniesol vo veci v poradí druhý rozsudok, pričom obe strany sporu sa proti nemu odvolali. Z uvedeného vyplýva, že napadnuté konanie pred okresným súdom trvalo 10 rokov, pričom v čase rozhodovania ústavného súdu nie je vec právoplatne skončená.

20.2 Ústavný súd vychádzal z prehľadu procesných úkonov (pozri bod 8 nálezu) a dospel k záveru, že v priebehu napadnutého konania neidentifikoval dlhšie obdobia

nečinnosti okresného súdu, s výnimkou obdobia od 3. decembra 2013 do 3. júna 2014, teda 6 mesiacov, keď neboli vo veci vykonané žiadne procesné úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa a k ukončeniu veci.

20.3 Ústavný súd, stotožňujúc sa s tvrdením predsedníčky okresného súdu, zo samotného súdneho spisu zistil, že jednotlivé úkony v danej veci boli vykonané plynulo, bez prietáhov a okresný súd priebežne nariad'oval vo veci pojednávania, snád' s jedinou výnimkou, keď 26. septembra 2017 súd pojednávanie odročil na neurčito, pričom podľa novej právnej úpravy účinnnej od 1. júla 2016 je odročovanie na neurčito zo zákona prakticky vylúčené.

20.4 Ústavný súd ďalej poukazuje na obdobie od 27. júla 2015 do 7. februára 2017, teda 18 mesiacov, keď sa spis v rámci odvolacieho konania nachádzal na krajskom súde na účel rozhodnutia o opravných prostriedkoch strán sporu, a toto obdobie nie je možné pričítať na ťarchu okresného súdu. Pozornosti ústavného súdu neušlo ani to, že okresný súd v priebehu konania viackrát odročil pojednávanie s tým, že medzi stranami sporu budú prebiehať mimosúdne jednania, ktoré však neboli úspešné, čo tiež prispelo k jeho celkovej dĺžke a túto skutočnosť nemožno pričítať na ťarchu okresného súdu.

20.5 Ďalšou okolnosťou, ktorú ústavný súd pri svojom rozhodovaní vzal do úvahy, je celková dĺžka napadnutého konania, ktorá, pokiaľ ide o civilné sporové veci, nie je podľa zhodnotenia ústavného súdu primeraná. Napadnuté konanie začalo v júni 2009 a do dnešného dňa nebolo právoplatne ukončené, teda už samotná dĺžka napadnutého konania svedčí o nesústredenom a neefektívnom postupe všeobecného súdu. Prerokovanie veci, vykonanie pojednávania, prípadne ďalších úkonov (bez ohľadu na ich počet) bez toho, aby súd právoplatne rozhodol v primeranej lehote nestačí pre naplnenie práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

20.6 Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že okresný súd nepostupoval v napadnutom konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná. Je zrejmé, že procesný postup okresného súdu v napadnutom konaní nesmeroval efektívne k rýchlemu odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa, a preto nie je zlučiteľný s jeho základným právom na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. právom na prejednanie veci v primeranej lehote.

21. Vychádzajúc z argumentácie uvedenej v bode 18 až 20, ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu vedenom pod sp. zn. 13 C 147/09 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a jeho práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

22. Ústavný súd vo vzťahu k ďalšiemu priebehu súdneho konania pripomína, že nový postup pri rozhodovaní v odvolacom konaní je zakotvený v § 390 CSP, podľa ktorého odvolací súd sám rozhodne vo veci, ak rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené, vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a odvolací súd koná a rozhoduje o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie. Je tak namieste vo vzťahu k rešpektovaniu práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v primeranej lehote očakávať, že ďalším postupom odvolacieho súdu dôjde k dôslednému rešpektovaniu účelu predmetného zákonného ustanovenia, ktorým je zrýchlenie konania rozhodnutím v merite veci.

VI.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'účinenia

23. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

24. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhol, aby ústavný súd po prijatí rozhodnutia o porušení označených práv prikázal okresnému súdu konať v predmetnej veci bez zbytočných prietáhov. Keďže okresný súd už v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti v napadnutom konaní meritórne rozhodol, ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto časti nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

25. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

26. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadost'učinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

27. Podľa § 135 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadost'učinenie, v lehote ustanovenej v odseku 1 priznané finančné zadost'učinenie sťažovateľovi nezaplatí, zvyšuje sa finančné zadost'učinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

28. Sťažovateľ sa domáhal priznania finančného zadost'učinenia v sume 10 000 €. Svoj návrh odôvodnil predovšetkým neprimeranou dĺžkou napadnutého konania, ktorá sa podľa jeho názoru blíži „*extrémnym priet'ahom*“, ako aj skutočnosťou, že „*priet'ahy v konaní zásadne (v negatívnom smere) ovplyvnili nielen jeho vlastný život, ale aj život detí sťažovateľa a jeho rodičov, u ktorých spolu s deťmi žije. Zasiahli aj do jeho majetkovej situácie, keď nemôže disponovať svojím majetkom, ani ho užívať, poklesom hodnoty nehnuteľného majetku a stratou hodnoty majetku hnutel'ného, ktorý užívala exmanželka sťažovateľa a jeho z užívania vylúčila.*“.

29. Cieľom finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade priznanie primeraného finančného zadost'učinenia prichádza do úvahy, avšak suma požadovaná sťažovateľom nie je primeraná okolnostiam prípadu. Pri určení finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP,

ktorý spravodlivé finančné zadostučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu.

30. S prihliadnutím na celkovú dĺžku napadnutého konania okresného súdu, berúc do úvahy všetky okolnosti danej veci [predovšetkým skutková zložitost' veci, správanie sťažovateľa v napadnutom konaní (pozri bod 19.1 až 19.3), skutočnosť, že okresný súd rozhodol vo veci krátko po podaní ústavnej sťažnosti, ale aj neefektívny postup okresného súdu], ústavný súd považoval priznanie sumy 1 500 € za primerané (bod 2 výroku nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľa nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

VII.

Trovy konania

31. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

32. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok roku 2018, ktorá bola podľa Štatistického úradu Slovenskej republiky v sume 980 €.

33. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2019 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) právnej zástupkyňi JUDr. Márii Uheľ Greňovej, Piaristická 1379/2, Nitra. Odmena advokáta v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby je 1/6 z výpočtového základu, čo v zmysle citovaných ustanovení vyhlášky predstavuje sumu 163,33 € a režijný paušál

sumu 9,80 €. Náhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2019 (2 x 163,33 €) spolu s režijným paušálom (2 x 9,80 €) predstavuje spolu sumu 346,26 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

33.1 Náhradu za jeden úkon právnej služby (písomné vyjadrenie z 2. septembra 2020) ústavný súd sťažovateľovi nepriznal vzhľadom na to, že podanie neobsahovalo žiadnu novú argumentáciu, ktorou by sťažovateľ podporil záver o ústavnej neudržateľnosti postupu okresného súdu v napadnutom konaní.

34. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne JUDr. Márie Uheľ Greňovej, Piaristická 1379/2, Nitra, v lehote uvedenej v bode 3 výroku tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

35. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. októbra 2020

Jana B a r i c o v á
predsedníčka senátu